

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZEK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE!

Megjelenik hetenkint kétszer: Vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

A hajai utcával szemközti Falczlone-féle ház, hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető nyak intézendők és minden díjak fizetendő.

Felelős szerkesztő:

DR. MOLNÁR GYULA

Előfizetési árak:

Egész évre 8 frt — Félévre 4 frt — Negyedévre 2 frt
Néptanulóknak egész évre 6 frt Félévre 3 frt Negyedévre 1.50
Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Zombor és Vidéke“ jelen számaival a tizenkettedik évfolyam harmadik negyedét kezdi meg.

Megnagyobbodva alakban, meggyarapodva erőben bizalommal kérjük lapunk barátait, hogy a szabad szókimondás, a független meggyőződés ezen organumát, melynek hasábjait a közönség érdekei mindig nyitva találják, ezután is, mint már tizenharmadfél esztendeje, támogatásában részesítse.

A lap ára annak daczára, hogy a „Zombor és Vidéke“ megnagyobbodott, a régi marad.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokán olvashatók.

A „Zombor és Vidéke“ szerkesztősége és kiadóhivatala

Az aratás.

Nem emlékszem már, hol olvastam Kerkápolyról, hogy pénzügyministerkorában valami fölmelegedett fülű képviselő-kompanya egy hűvös májusi hajnalon akadt rá a korzón, amint az eget vizsgálva, járt-kelt nagy izgatottan.

— Mit csinálz erre ilyen jókor, kegyelmes uram? — Szólította meg valamelyikük. Ily korán fölkelte!

A pénzügyminister szorongva felelt a jókedvű honatyának.

— Még ágyban sem voltam. Nem merek aludni; attól félek, hogy elfagy a vetés, és akkor...

Akiket szegény, jó Kerkápoly egyetemi tanár létre megizzasztott a szigorlati teremben s kikel az ő áldott szívének kegyetlenül rideg vaktöltésével lepuskázott, azok aligha tartották őt képesnek ilyen, — hogy ne mondjam, — költői virrasztásra.

De hát nagy dolog forog is kockán Magyarországon, mikor az aratás kilátásai vannak szóban; nagy dolgok forogtak legfőképp Kerkápoly pénzügyministersége idejekor, midőn a magyar nemzet genialis, de szerencsétlen kincstárnoka drága költségek miveletei valútarendezésre.

Az idén se voltak valami nagyon biztatók az előjelek.

Tudjuk, hogy úgy május közepeig valósággal szomorú aratástól kellett tartanunk; mert noha a vetés elég jól telet is ki, az április elejétől május derekáig tartott hideg idő és szárazság jóformán az elpusztulással fenyegette azt. Aligha tévedünk, ha azt véljük, hogy Nagy-Magyarországnak nem egy vidéke volt, melyen a gazda

még a magra valót sem remélte le-arathatni.

A tavaszi vetés sora sem állott jobban, mint az őszé. A zab és az árpa nem csirázhatott ki a száraz, hideg talajban. A föld a vetés után jó nagy ideig kopár maradt.

Május derekán örvendetes fordulattal állott be. Az ég csatornái megnyitak s bőségsben hullott alá a szomjú földre az áldott, langyos eső.

Egyszeriben megváltozott a mezőség arculatja. És — persze, — a gazdáké is.

Vagy két hét tölt el belé s a szellő zöld kalásztenger fölött suhant el.

Az ország jelentőségs részében átlag meglehetősen középtermés mutatkozik; a nagy alföld déli részén s az ország éjszak nyugati oldalán azonban a hosszas esőzés kárt okozott és a Királyhágón túl is a középeste meg nem űtő aratásra van kilátás. A megdagadt folyók is kárt okoztak.

A földművelésügyi ministerium legutolsó jelentése szerint, melyben a junius 15-ikéig beérkezett gazdasági tudósítások vannak összefoglalva, az idej aratás a tavalyihoz viszonyítva 7.9 millió métermázsa buzával, 5.1 milliónyi rozsszal, 1.2 millió mázsa zabbal és 1.8 millió métermázsanyi árpával leszen silányabb.

TÁRCZA.

Hej czimborák . . .

Hej, czimborák, az áldója légyen, —
Legyen tgy hát, mint volt egykor, régen...
Itt a kezem, parolába vágom,
Nem születtem remetének, látom.

Bort ide hát a pohárba újra,
Hajtsa fejét ló ezután büra.
Pap, apácza, menjen kolostorba,
Majd én csak a — korcsmát járóm sorba. —

Bort barátim! bort a billikomba,
Hadd iszom, — rá kinek mi a gondja.
Rongy életem, búbanat a fája, —
Jól esik már — a bor-eső rája.

Akartam-e, mondják meg azt mások,
Ilyen lenni, ilyen hitvány, vásott —
Vagy mondja meg... Ej, ő mit is mondjon!
Szól helyette tépett arczom, rongyom . . .

Húzd rá cigány, ne bámulj hiába!
Régen volt a nagy apád világa, —
Sok víz lefolyt... Ej, hisz több volt könnyem..
Húzd! ne kiméld, nem szakad oly könnyen..

Tárva-nyitva van az ablak éppen —
Húzzad, húzzad — soká is meg szépen, —
Hadd tudja meg: nem sirok már érte . . .
Csak a szemem . . . Ej no! . . . húzd hát,
rúgja meg a vércsel..

Herke Mihály.

Az édes apa.

Irta Révész Hugó.

Megöregedett. Nyolcvan nehéz eszten-dő nyomja görnyedt, agg vállait. Gyöngé lába hajlott derekát alig hordja már-már többet botlik, mint lép. Keze ujjait mindig mozgatja, mintha számolna valamit, mintha az órákat számolná, amik még hátra vannak.

Legszegényebb, de legbecsületesebb

ember a faluban. A legkisebb gyerek is ismeri, a legöregebb ember is Ádám bácsinak szólítja.

Két keze munkájával kereste meg a mindennapi kenyerét gyerekei és felesége számára; éjjelt, nappalt egygyá tett, csak-hogy vaj is kerüljön a kenyérré. —

A multkor arra sétáltam és bementem az öreghez.

Ott lakik a faluvégén.

Egy szobája van szegény öregnek, meg egy kamrája, ahol meszet árul.

A szobában az ember a XIX. század Diogenesét keresné:

Az ágyat lilaszin ágyterítő fedi, szélén a csipke egy-egy helyen hiányzik, de a darabok vége rendszeren oda van varrva a terítőhöz, hogy ne lógjon le. Az asztal fiókjában van a fehérneműje. A felső ruhák — két-három darab, — egy fogason lógnak. A banyakemence hófehér, csak kék feketélik egy bádogajtó, mely az orra szolgálat, hol ételét főzi. Egy fazé

Ez nagy hiány; csak a buzáról szólóvást 20%-nak felel meg.

Végére nem mondható kizártnak, hogy az aratás mérlege kedvezőbben billen, annyi azonban megjövendő, hogy az idejé termés jóval mögötte marad akár a tavalyinak, akár a harmadévinek vagy az 1890-ben valónak.

Kiderül ebből, hogy kevesebbet fogunk exportálhatni, mint a megelőző években; hogy a gazdaközösség a házi budgetjét meg lesz kénytelen nyírni, s ez az egész ország gazdasági életére erős visszahatással bírand.

Ha máshol sehol sem igaz a mondas, nálunk bizonyára igaz: ha a parasztnak pénze van, akkor jut belőle az egész világnak.

Hiszen már magában az, hogy az aratás időszaka a vegetációban esett késedelem folytán későbbre maradt, már magában ez is bizonyos veszedelmet jelent a kiskgazdára; aki máriól-holnapra éldegél s akivel „a kamat közös táliból eszik.”

Ime, ez az agrikulturn-országok keservessége. A nap, a szél, az eső szélségeinek vagyunk alájavatva s ha ezek a gazda ellen esküsznek, a legkitartóbb szorgalom sem vergődhetik zöld ágra.

Mi tehát a tanulság?

Ipart kell üzni, ipart kell üzni és — harmadszor is — ipart kell üzni.

A gyáripárunk — tagadhatlanul bizonyos föllendülés képét nyújtja, de a kispár is a háziipar még mai nap-ság is fölöttébb gyöngé labon áll.

Pedig ezek nélkül meg nem álljuk a versenyt a kulturnemzetek sorában.

Ime, az idén is a valutarendezés sikere forgott az esőn és a napsugáron, mert a külföld nagy minuciozítással figyeli meg a fizetőképességünket s ha jó szerencsénk (ah, nekünk mindig több a szerencsénk, mint az eszünk!)

és egy pohár szerényen vonulnak meg az ablakon.

Ezek és egy szék képezik összes vagyonát.

— Ül le, fiam, a székre, majd én a patkára húzódok; kínált meg az öreg ülésel.

Természete az öreg embereknek, hogy mindig a multról beszélnek. Ami elmúlt az olyan dicsőségesnek tűnik föl. Pedig de-hogy változik meg a világ egy emberélet alatt!

Hiszen ha igaz volna az mindig, hogy „másképp volt a világ az én fiatal koromban” akkor már ma kézen járnának az emberek és lábbal irnának.

Csak-hogy másképpen lát az ember szemmel, mint fiatalal.

Ez igaz.

Nem tudom, rákerült a sor mostanára.

De bizonyosan esztendősek vagyok kezdésholnap kivisnek. Sokat szenvedtem életemben.

eserben hagyott volna: az a roppant nagy jelentőségű vállalata lángeszű finansministerünknek csúfondáros kudarcra végződhetett volna.

Igaz, hogy odakint a socialis kérdés mérgező el mind jobban s jobban a viszonyokat és hogy a tőke s a munka közötti harc egyre fenyegetőbbben üti föl a fejét, de végre is azokat a bajokat, amiket a tőke és a munka után való jövedelem közötti aránytalanság okoz, többé-kevésbé orvosolhatják s majd csak akadnak valami gyökeres modus vivendire: hanem az elemekkel való küzdelemben az ember húzza a kurtábat s a teremtés koronája lépten-nyomon érezni kénytelen a maga hitványosságát.

— s. — r.

Sándor főispán tanulmány utjának titokzatos ügye kivilágosodott. Nem a bács megyei, hanem Sándor János, Kis-küküllő megyei főispánról van igazában szó; az indul tanulmányuttra. Ellenben Sándor Béla nem tanulmányozni fogja a közigazgatás hiányait, hanem csak az ujjai között elnézni. Végére ez is valami.

Kis községek egyesítése. Magyarországon 165 olyan község van, a melynek kevesebb lakosa van száznál, 816 olyan község a melynek kevesebb lakosa van kétszáznál, 1179, a melynek lakossága kevesebb négyszáznál és általában Magyarországnak több mint 12,000 községe közül csak 3800-nak a lakossága haladja meg az ezret. Vannak ezután ezek közt községek, a melyek egész határa csak 70 hold, de van sok száz község olyan, melyek határa nem nagyobb 100—400 holdnál. Mindezekre való tekintettel **Hieronymi** Károly belügyminister azon kérdéssel foglalkozik, vajjon nem lehet-e közigazgatásunk javítása, egyszerűsítése és gyorsítása érdekében különösen az egymáshoz közel fekvő ilyen

Nyolc gyermekem volt. Fiaimat becsületes mesterségre taníttattam. Ma egyik hivatalnok, másik kereskedő, harmadik mesterember, de mind becsületes és egyiknek se kell máriól holnapra gondoskodni.

Lányaimat tisztességesen neveltem, férjhez adtam őket; krajcárként raktam össze nekik valamennyit, csak-hogy minél tisztességesebben menjenek férjhez.

Ma nem bírnak ezek az öreg karok dolgozni, — s könnyek töltöttek az öreg szemébe — ma nem bírok egy vödör vizet fölhúzni, nem bírom a kemencémet befűteni, de azért egyik gyerek se kérdezi, hogy vagyok, kelle segítség?

Eladok ma öt kiló meszet, hogy holnap megvehessem a másik öt kilót. Így élek, így kinlódom.

Nem fáj már szegény, öreg szívemnek, hogy így bánnak velem, hiszen megszoktam. Csak az fáj, hogy az isten szemében talán én voltam a legrosszabb ember a föld kezeletén, aki soha egy krajcárját nem

kis községeket egyesíteni s azért leiratban kérdést intézett az illető megyékhez, vajjon mi akadály forgott fenn eddig is, vagy forog fenn egyáltalában ezen kis községeknek egyesítése iránt. Ezen kezdeményezés azonban egyáltalán nem áll közvetlen kapcsolatban a közigazgatási reform nagy művével, hanem ettől egészen független dolog s egyszerűen a fenálló törvényeken alapszik.

Különfélék.

— **Vármegyei közgyűlés.** Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága ez évi második évnegyedes közgyűlését július hó 11-én tartja meg.

— **Pályázat** van hirdetve a zombori törvényszéknél bírói állásra.

— **Árverések.** Szabadka, jul. 18. Vujkovic Zsvian Katalin ellen ingatl. — Ugyanott Mamusich Ferenc ellen jul. 3-án ingók.

— **A villamos csengő és az istennylia.** Szabadkáról írják a következőket: A minap itt nagy égháború volt, három házba is beütött a villám, de bajt sehol sem okozott. De egy főgymnásiumi tanár lakásában nagy ijedelmet, s a vihar elmúltával nagy csodálkozást keltett. Azt tapasztalták ugyanis, hogy a villám mindenütt a villamos csengő vezetékein hatolt be, telepét pedig el is rontotta. A szobákban lévőek csak annyibau szenvedtek a villámtól, hogy becsapásakor tele lett a szemök-szájuk porral, de a villamos csengő billentyűi mellől tenyérynai darabon omlott le mindenütt a vakolat. E különös jelenséget a fizikusok egy magyarázták, hogy a villám három részre megoszottan csapott le a házra, a miért is nem volt ereje sem a gyújtásra, sem egyéb kár okozására.

— **Adókiivetés Ujvidéken.** Ujvidékről írják: Városszerte nagy az elkeseredés az igazságtalan és a multhoz képest hallatlanul magas adókiivetés miatt. Vannak kereskedők és iparosok, a kire kétszer, sőt háromszor annyi adót vetettek, mint a meunyt eddig fizettek. Az adózó polgárság köréből küldöttség alakul, mely Budapestre megy, hogy orvoslást keressen Wokerle pénzügyminiszternél. A küldöttséget dr. Nemes, ujvidéki ügyvéd vezeti.

— **A palánkai jótékonycélu hangverseny** ról már megemlékeztünk. A jövedelem 200 frt volt. Az előndók közül legjobban dr. Schön Mórné urnő és Jelinek Béla nr ttn. tek ki. Az előadás után tánc volt reggelig.

— **A osantavéri polgári kör** július hó 2-án az eperkertben tűzijátékkal egybekötött nyári mulatságot rendez.

bántottam senkinek, aki soha nem szegtem meg az Ő parancsolatját.

Fáj az, hogy mindent, amit kívántak a gyerekeim, megtettem. Mind kiváltottam a katonaságtól, csak ezt az utolsót, aki most szolgál, nem.

Nem is bírtam, nem is akartam. Mi-nek? Hogy így bánjon velem, mint ezek? Hadd szenvedjen — így talán jobb lesz — én is sokat szenvedtem.

Könnyek peregték le gondtól ráncos ábrázatján, s hangos zokogásba tört ki: „En istenem, hát ilyen rossz ember vagyok én?!”

Nem voltam képes tovább nézni, elmentem. —

Három-négy nap mulva látom, hogy az öreg egy nagy párnát visz. Megkérdeztem, mi szándéka van vele?

„Két párnám van, hát majd csak elég jó lesz egy is, erre a rövid időre amire még nekem kell — irt a katona fiam, hogy elkelve neki egy-két forint.”

— **Megszurt hitközségi elnök.** Palánkáról újságolják a P. H.-nak: Egy részeg köteleselegény a napokban este az utczán rüt szidalmakkal illette Horowitz Dávidot, a palánkai zsidó hitközség elnökét, a ki a kazinóból lakására ment; Horowitz rendreutasította a részeg legényt, a ki ekkor annyira feldühödött, hogy két rantot elől és azzal Horowitzot súlyosan megsebesítette. A köteles legényt, a ki Illokra szökött, elfogták.

— **Villámcsapás.** Pivniczáról írják, hogy ott tegnapelőtt délután őrjási vihar dühöngött, melynek emberélet is esett áldozatul. Egy nyelvezeneszdős parasztasszony Klucsik Kata többdelmagával dolgozott a kukoriczában, mikor a vihar rájuk lepett. A villám lecsapott s a munkások egyszerre csak azt látták, hogy a szegény parasztasszony ruháiból foszlányok röpdönsnek szét, azután pedig maga az asszony is összerogyott. Odafutottak Klucsik Katához, egy kerty vizzel ártarták magához téríteni, de a parasztasszony néhány perc alatt már kiszenvedett.

— **A Geiger-féle negyedmillió lopás ügyében** most, évekkal a banda elítéltetése után, újabb fordulat állott be. Eddig két szenzációs elfogatás történt s Maczonka, a főtettes is kézrekerült. Minden jel arra mutat, hogy a nemrégiben nagy riadalom kellett huszonháromezer forintos lopás a negyedmillió lopás tettesei közül azok követték el, a kik akkor elkerülték az igazságszolgáltatást. A hatóság a legerélyesebben nyomoz s kilátás van rá, hogy rövid idő alatt az egész büntügy fel lesz derítve.

— **Jágó a korcsmában.** Gerity Uros zseblyai földesgazda két esztendővel ezelőtt jött haza a katonaságtól s feleségül vette a község legszebb hajadonát. A menyecske mindenkiel barátságos volt, s ez a fiatal férjet sokszor nagyon meggyötörte. Féltékeny szemmel őrizte az asszonyt, aki azonban tovább is barátságos maradt mindenki irányában. A napokban Gerity több fiatal legény társaságában betért a korcsmába, a hol a szegény fiúsi Otellónak akadt egy Jágója, a ki szándékosan fokozta kínjait. Odault mögéje s gonosz, gyilkos szavakat sugott a fülébe. Azt mondta neki, hogy a menyecske családja s most sínes egyedül. Gerity Uros egy darabig csak vonaglott, aztán szó nélkül hazarohant s egyenesen a feleségére vetette magát. Szidta, káromolta s e közben egy vasdoronggal egyre ütötte. Mikor pedig az asszony véreben fektült, Gerity örült dühében levágta az orrát és a fülét. A zsandárok végre kiragadták az asszonyt kezéből, őt meg vasra verve a börtönbe kísérték.

— **Szabadka — Schneidmühl.** A schnei demüblői katasztrófa alaposan kompromittálta az artézi kutak hírnevét. Eddig ezeket áldozták az emberek, csakhogy a tiszta, átszűrt víz jótékonyosságában részesüljenek, most meg határozottan idegenkedni kezdnek ezektől a bővízi kutaktól. Mint Szabadkáról írják, az odaváló lakosság néhány nap óta valósággal lázong a vasuti pályaháznál furt artézi kut miatt. A nép újságot olvasó vénei hosszú tanácskozásokat tartanak és egyre hangosabban követelik az ördögös vizokádó lyuk betömését. Máriusi szomorúsággal sőtálgatnak a kutak környező utcákban, sőt akadt egy éber álmu szabómester, aki megesküdött, hogy a mult éjjel süppedést érzett. A gyermekes mese egyre komolyabb mértékben terjed, úgy hogy legközelebb a városi tanács is kénytelen lesz foglalkozni vele.

— **Népiskolai vizga Csantavéren.** A csantavéri izr. népiskola évről vizsgálata június 26. és 27. napján tartott meg. A gyermekek minden tárgyból, de különösen történelemből és mennyiségtanból oly precízítással feleltek, hogy a hallgatóság a legjobb benyomással távozott a vizsgákról. Itt látszik, mit tehet egy képzett, buzgó tanító. A vizsgálat után a Basch Jakab-féle alapítvány kamatait osztották szét a szorgalmasabbak között.

— **Csődmegszüntetés.** Weber Károly zentai kereskedő ellen a szabadkai törvényszék a csődöt megszüntette.

— **Gazdáinknak kedveskedett** a kereskedelmi miniszter, midőn a földművelési miniszterium ajánlatára — a Thomas-salakra, — ezen mindenütt kintünök elismert, de a mostani felemelt szuperfoszfát-árral szemben nemcsak a legjobb, de a legolcsóbb műtrágya szállítására oly rendkívül olcsó díjtételeket (kivált a mi vidékünkön) engedélyezett. A földművelési miniszterium a gazdákat az egyesületek útján fel is szólítja, hogy igyekezzenek ezen kedvezményt minél jobban igénybe venni. Így hazánk egyedüli Thomas-salak gyára a budapesti Sători czég, ezen kitűnő trágyaszor honosítása és terjesztése érdekében kifejtett fáradozásait annál is inkább méltó jutalomban részesült, mivel ez az egyedüli gyár, mely a műtrágya kartell kívül áll s bizonyos, hogy a nyert kedvezményt a gazdák közönséggel olcsó árak nyújtása által megosztandja.

— **A Budapesti Hírlap új háza.** Pár hét mulva a Budapesti Hírlap, a magyar intelligentiának ez a kedvelt lapja, mely minél több versenytársa van, annál győzedelmesebben bontogatja ki hatalmas szárnyait, átköltözködik új házába, a népszínház mellé, Röck Szilárd-utca 4-ik sz. alá. A ház ha már külső díszével meglepi a nézőt, belül, a belső berendezésével valóságos csodálatot kelt. A gépezetek és építőmesterek izlése és eleményessége versenyzett egymással, hogy csinosan, elegánsan oldjon meg egy nehéz feladatot: egy újságháznak építését. A feladatot az tett nehezé, hogy a belsődön egyáltalán semmiféle minta nincs erre nézve, s külföldi lapok palotái nem feleltek meg a Budapesti Hírlap szükségleteinek. Tereimni kellett tehát valami újat, s ez most meg van. Az újságház, mely magában foglalja a nyomdát, a szerkesztőséget, kiadóhivatalt, az expediciót, szóval mindent, ami egy lap megírásához, kiszédéséhez, kinyomtatásához és szétküldéséhez szükséges, Röck Szilárd-utca 4-ik szám alatt van. A ház másik kapuja József-körút 5-ik szám s így a szerkesztőség és kiadóhivatal két oldalról könnyen megközelíthető. A nyomda egyik nevezetes része a vasvázu ívegház alá foglalt, melyen kiásozt udvar, melyben a Budapesti Hírlap két új hatalmas iker-rotációs gépe foglal helyet, két óriás, mely a lapot, még ha három ivnyi tartalmu is, felvágva és összehajtogatva dobálja ki magából óriási mennyiségben. Megjegyzendő, hogy e gépek nemcsak felvágják a Budapesti Hírlapot, hanem egy vétében, folytatólagosan nyomtatják, egészen huszonnégy oldalig, épen úgy a 20, 18, 16, 10 stb. oldalos lapokat is, s az olvasó az egymásután megszámozott oldalakon a legnagyobb könnyűséggel eligazodik. Ez a rövid idő mulva bekövetkezik s a közönség észre sem veszi, egyszerre csak a saját otthonából kikerült Budapesti Hírlapot kapja a kezébe. — A Budapesti Hírlap előfizetési ára: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy hónapra 1 frt 20 kr. Az előfizetési összeg vidékről legezésrűben postautalványon küldhető a Budapesti Hírlap kiadóhivatalához Budapest, Kalap-utca 16. szám.

— **Csuuroghon** Tapocza Mihos verekedés közben agyonszurta Dályev Péter jeles hírt verekedőt.

— **A szökés párosan.** Hogy az milyen édes és milyen jó, azt mi, közönséges emberek fia, csak úgy az operette áriából sejtjük. Az Enders ezirkuszigazgató leánya és Petroff „lábművész” ur azonban nemcsak üvegen által nyalogatják a szökés mézét, hanem egy csöndes estén üveg nélkül hagyták ott a jelenleg Szabadkán működő igazgatót.

— **Évről ünnepség a zombori kereskedelmi szakiskolában.** Mint már jelentettük, Zombor sz. kir. város kereskedelmi középiskolájában június hó 29-én tartották az 1892/3-iki iskolai év hivatalos berekesztését. Az ünnepségen számos vendég jelent meg. A hálát adó isteni tisztelet után az intézet dísztermében gyűlt össze a vendégkoszoru, valamint az intézet tanári kara és a tanuló ifjúság; Csippek Ferenc, helyettes igazgató lendületes szavakkal visszapillantást

vetett a lefolyt tanévre és utalván annak általában kielégítő eredményére, atyailag inté az ifjúságot, hogy a szünidőt idővesen használja föl üdülésre, új erők gyűjtésére, egyuttal edzésre is a rendszeres gyakorlati munkálkodásban. Azután kiosztotta a jutalomdíjakat, amint következik: a *Schäffner* József ur 3 drb 10 frankos aranyát, mint legjobb magaviseletű s legszorgalmasabb tanuló *Hattala* Tamás, *Rajcsi* Ferenc I. oszt. tanuló és *Juba* Adolf II. oszt. tanuló kapták; — dr. *Gertinger* Pál, városi tanácsos, intézeti tanár ur 1 drb 20 koronás arany ajándékát, mint kiváló jó magaviseletű és szorgalmas tanuló, *Ernst* Fulöp nyerte el a III. osztályban; — dr. *Piltzer* Mór, tb' vármegyei főorvos ur 1 drb ezüst arany ajándékát *Loschitz* Ferenc III. oszt. tanuló kapta szorgalma és jó magaviselete elismerésül; — dr. *Grüner* Samu ügyvéd ur 1 drb 10 frankos arany ajándékát *Lederer* Dezső I. oszt. szorgalmas és jó magaviseletű tanuló nyerte el; — *Pinterits* Károly, intézeti tanár ur 1 drb 10 frankos arany ajándékát *Szalay* Kálmán II. oszt. tanuló kapta; — dr. *Baloghy* Ernő, ügyvéd, intézeti tanár ur 1 drb 10 frankos arany ajándékát, mint szorgalmas és jó magaviseletű tanuló, *György* Adám kapta a II. osztályban; — az intézet igazgatója 1 drb 10 frankos arany ajándékát, mint pályadíjat *Brandecker* Ferenc III. oszt. tanuló, az „Önképzőkör” elnöke nyerte el; — az „Önképzőkör” 1 drb 10 frankos arany jutalmát *Raichl* Kálmán III. oszt. tanuló kapta, mint legjobb szavalo.

A vidékről.

Tekintetes szerkesztő úr!

Június 27-én tanuja voltam a kulai izr. iskola ez évi zárvizsgájának. Sokat beszélnek róla, hogy nevezett iskola egy idő óta hanyatlásnak indul, s minthogy most épp az ellenkezőről győződtem meg, indíttatva érzem magamat, ez állítás ellen határozottan protestálni.

Igaz, hogy — mivel községünkben az utóbbi időben a zsidó lakók mennyisége elkölözöködése által igen apadt, — hát iskolánkban a zsidó tanulók száma is kissé megfogyott, de viszonylagosan Krausz Bernát tanító úrra most mégis sokkal nagyobb teher nehezedik, mint eddig, amennyiben jelenleg minden segély nélkül oktatja valamennyi osztályt, ami nem kis feladat ugyan, de a tanító úr fényesen megoldta! Az egész vizsgálaton még a legszigorúbb kritikus sem találhatott volna kivétlivalót. Mikor a vizsga komoly, prózai dolgoknak szentelt része véget ért, kezdetét vette a mulatósabb és költőibb rész. Felhangzott néhány kedves énekel dalocska, jól előadott szavallatokkal vegyest, csinos zárbeszéd, s miután a gyermekek egyszerű, de szívből jövő szavakban adtak kifejezést tanítójuk iránti köszönetüknek, következett — Dr. Strasser Lajos úr rövid, de lendületes beszédétől megelőzve — a jutalmak kiosztása, mikben az idén a kulai gyermekbarátok bőkezűsége folytán sokan részesültek. — S most, mikor már a végére értem, eszembe jut valami, amit tulajdonképp — mivel ezzel nyílt meg a

vizsga — legelőbb kellett volna megemlítenem; hogy ugyanis Krausz tanító úr növendékei mily jeles tornászok Úgyes gymnastikai és szabadgyakorlataik valóban elismerést érdemelnek. Látszik, hogy a kis nebulók a katonás kommandóra is szokva vannak! Krausz Bernát úr kétség nélkül legalább is köszönetet, de mindenesetre sokkal több máltánylást, mint a mennyiben részestül, érdemel, hogy ily híven gondoskodik a rá bízott gyermekek testi, lelki gyarapodásáról.

Hapezi.

Törvénytörvény.

A bácskurai takarékpénztár bukása ügyében a következő panaszos levelet közli az E—s:

„E lap olvasói annak idejében biztonnyal tudomást vettek a bácskurai takarékpénztár 1888. évi november hóban történt bukásáról, mi a számos éven át valóban művészi furlanggal vezetett mérleget hivatalosan 400,000 forint veszteséggel megállapította: ennek körülbelül fele a betéti, másik fele a váltó-tárczára esvén. A csőd bejelentése után a zombori kir. törvénytörvény-nél megindult vizsgálat alkalmával a kir. ügyész a főbűnösök letartóztatását, valamint a károsult felek biztosítását hozta javaslatba. A zombori törvénytörvény-zék azonban ezt az álláspontot csak ez évi február hóban — tehát négy és félszázötven évvel a bukás után — tette magáévá, illetve csak akkor adta ki a preventív hatással bíró kellő vád-aláhelyezési végzést. A katasztrófa után a könyvelő azonnal Amerikába szökött, a volt pénztáros két évvel és az igazgató mindjárt az említett végzés kézbesítése után elhalt, így tehát ezekre, mint főbűnösökre a vádhatározat el-késve érkezett. A károsultak már el-várnák, hogy a többször jelzett vádhatá-rozat folytán veszteségeik biztosítására érdemlegesen legalább valami történjék. Máltán hivatkozhatunk a b.-csabai nép-bank bukására, mint analog esetre, hol a felek kellő biztosítására a békés-gyulai kir. törvénytörvény-zék által a szük-séges lépések azonnal megtétettek. Itt is történt ugyan némi biztosítás, de nem az illető törvénytörvény-zék hivatalos kezde-ményezéséből, hanem néhány e miatt kétségbeesett károsultnak a beadványa folytán. Sajnos, de meg kell vallani, hogy a bukott intézet sajnálatraméltó betevői, a csődtömeggondnokság kötelei összeállításának az tényen kívül a zombori kir. törvénytörvény-zék részéről érdemleges támogatásban mindeddig nem részesültek. Igaz, hogy eleget inkiváltak, kihallgatták az illetőket, de hogy ká-raink biztosítására eddigél hivatalból csak egy lépés is történt volna, erről tudomásunk nincsen. Nem szándéko-zunk senkit sem vádolni, de megfog-hatatlan előttünk az a szomorú tény, hogy az igazságszolgáltatás részéről oly kevés támogatásban részesültünk. A csődtömeggondnokság odautasítandó volna, hogy az ügyek lehetőleg lebo-

nyolítandók volnának, hogy az eddigél kiosztott 13 százalékon kívül még leg-alább valamit kapnának a hitelezők, mivel idővel a költségek teljesen fel-emésztik a csődtömeget, és az is elvész, a mit különben a károsultak részére megmenteni lehetett és kellett volna.“

Irodalom, művészet.

A Gabányi - Zilahi estély, mely tudvalevőleg Gabányi Árpád rekedt-sége folytán a mai estére halasztatott, előreláthatólag zsufoolt ház előtt fog lefolyni. A művészek junius 28-án érkeztek az esti vonattal s városunk fiatalága 29-én esütörtökön társas vacsorát rendezett, melyen ugyan G a-bányi Árpád torokbaja miatt részt nem vehetett, de részt vett Zilahi Gyula s neje szül. Singhoffer Vilma és Vince Zsigmond. Az első fölköszöntőt a művészekre dr. Molnár Gyula mondotta kifejezést adva azon né-zetnek, hogy a nemzet legdrágább kinese a nemzeti színház, mely elő-harczosa a nemzeti kulturának csak emelkedni fog népszerűségében, ha elsőrangú tagjai — a vidéken is meg-fordulnak s a vidéki közönségnek is bemutatják művészetüket. A nemzet színház két elsőrangú tagjának Gabányi és Zilahinak Zomborba jövetelét a vá-rosintelligens közönsége örömmel veszi tudomásul s bizonyára igyekezni fog azzal is leróni halálját, hogy a színhá-zat zsufoolásig tölti meg. Utána Zilahi Gyula szólott s távollévő társa nevé-ben is megköszönte a szívélyes fogad-tatást, kijelentve, hogy igyekezni fog a nem várt kiténtést az előadás alkalmából leróni. Utána még dr. Fra-tricsevits Ast Vince köszöntötte föl Zilahiné Singhoffer Vilma urhőgyet, a ki eddig színpadokon nem működött, de képzett énekesnő, a kinek oly hangja van, amilyennel kevés énekesnő ren-delezik az országban.—A társaság a késő éji órákig együtt volt. Megeml-itendőnek tartjuk, hogy a fiatalág ezen estélyi alkalmából díszes nagy virág-esokorral lepte meg a művésznőt, s előreláthatólag ma esti debut-jét is élénk érdeklődéssel fogja kísérni. A mi Gabányi Árpád rekedtségét illető, — ámbár szorgalmas inhalálás után sem fog teljesen helyreálni hangja, mindazonáltal képes lesz a jobbadán általa irt vagy fordított monologokat melyek közül a legvigabbakat s legka-rakterisztikusabbakat választotta ki, elő-adni. Gabányi volt az, a ki nálunk az anynyira kedvelt monolog irodalmat megteremté. Elején ő maga gyűjtötte össze a monologokat, később Singer és Wolfner vette át azok kiadását s ma már egész könyvtára van e mo-nologoknak s alig van olyan falu, a melyben ezen monologok egyik-mási-

kát elő ne adnák, míg az önképző kö-rök kedvezo foglalkozását képezi a monolog-előadás. A mit Gabányi meg-irt, azt Zilahi Gyula teremtette meg az ő alakjai váltak életképesesé az irt inventioja nyomán.

A művészek Zomborból f. hó 3-án a reggeli vonattal távoznak N.-Bees-kerekre, hová már erősen hívogatja az ottani színügyi bizottság.

Jótékonyceúli előadást tartottak a mi-nap kúlán, amelyen dr. Pataj Sándorné úrnő is résztvett. Az előadást a kúlán mű-ködött színtársulat egy szegény színésznéje javára rendezték. A vendégművésznőt a közönség zajos óvációkban részesítette s előadás után bankett volt tiszteletére, melyen sokan vettek részt.

Közgazdaság.

A gőzgépezőket és kazánfűtőket vizsgáló bizottság július hó 6-án (csüt-törtökön) fogja legközelebről vizsgál-talait tartani, a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében. (Megyeház.) — A vizsgálatra jelentkezni óhajtók, kel-lően felszerelt folyamodványokat a m. kir. államépítészeti hivatalhoz intézzék. — A vizsgálatra jelentkezőknek igazol-niok kell: — 1.) hogy a 18 életévet betöltötték. (Az ifjabb egyének keresz-telvével.) — 2.) hogy magyar honossá-gal bírnak. — 3.) hogy erkölcsileg ki-fogástalan életűek. (A 2.) és 3.) alatti-ak azon egy bizonyítványba is foglalha-tók.) — 4.) hogy fűtött kazán, illető-leg dolgozó gőzgép mellett, gépész felügyelete alatt, legalább hat hónapon át dolgoztak. (Az erről magánybizonyít-vány az előjáróság által is megerősít-endő.) Együttal arra is figyelmeztetnek a jelentkezők, hogy a gépészjelöltektől az állam hivatalos nyelvének oly mérv-ben való ismerete kívántatik meg, hogy a kiadott kazánügyi rendeleteket tel-jesen megérthessék; magyarul beszélni, olvasni, írni tudjanak. A kazánfűtő je-löltektől is megkívántatik az állam nyelvének megértése.

A műtrágyák című németből fordított füzetet küldték be nekünk azon közléssel, hogy Szávost Alfons budapesti magkeres-kező a kis munkát minden gazdának, aki kívánja, díjtalanul megküldi. — Ezt szí-vesen közöljük is, s mert a műtrágyázáshoz — bevalljuk — nem értünk, csak annyit jegyzünk meg a füzetről, hogy tán vala-melyik hozzáértő gazdasági intézeti tanár irhatott volna eredeti művecskét is.

C S A R N O K .

Levél Amerikából.

Cleveland, O. június hó 6-án 1893.
— A Zombor és Vidéke számára. —

Négyszáz év múlt el azóta, hogy Columbus Kristóf a nyugati félgömb

ezen nagy continensét fedezte fel, a melyen jelenleg az egyesült államok hatalmas nemzete a felfedező emlékére és saját haladásának demonstrálására a chicagói, columbiai világkiállítást rendezte. Ha van nemzet széles e világon, mely joggal mondhatja Bismarckkal, hogy mi nem félünk senkitől csak az Istentől, úgy az észak-amerikai unio népe az. Történelmi hagyományok, tradíciók nem bénították e nemzetet haladásában és abban a szerencsés helyzetben volt, hogy megvalósíthatta az újkor liberális eszméit anélkül, hogy rombolnia kellett volna. Ez a kulcsa az egyesült államok politikai szabadelvűségének.

És a mennyiben a politikai intézmények szelleme alakítólag hat a társadalmi életre, annyiban különbözik az amerikai társadalom az európaikatól.

És mégis! Még ebben a szabad szellemű államban is találkozunk oly jelenségekkel, melyek a tradícióhoz kötött „legsötétebb“ Európára emlékeztetnek. Ma már Európában is bevallják, hogy egyebek között az egyház is megkötöti a liberális haladás lábát. Az egyháznak ezen antiliberális hatása még Amerikában is érvényesül itt-ott.

Magyarország ép most érzi ezen szorító békókat és így talán nem lesz érdektelen egyet-mást az amerikai egyházviszonyokról hallani. Egyházpolitika persze itten nincs. Az egyesült államok constitúciója se vallással, se istennel nem foglalkozik. Vallás az amerikai constitúció előtt nem is létezik. Mindazonáltal az összes politikai intézmények basisának egyik köve az „egy isten“ fogalmának szelleme.

A hivatalos Amerika ezen hitét itt-ott demonstrálja.

A congressust pap áldja meg megnyitáskor, az elnök a bibliára esküszik; a chicagói kiállítást az ő jelenlétében pap szentelte fel.

Ákár magasabb állami és erkölcsi tekintetek teszik ezt kívánatosná, akár engedmény ez a vallásos közvélemény irányában, a vallási indifferentismus e tények által az állam részéről megcáfoltatik.

Az amerikai társadalom pedig hátrahozottan vallásos.

Sőt egy részében bigott, fanatikus; annyira, hogy őszinte vallási tolerancia itt nem uralkodik.

Meglehetősen elterjedt itten az antikatholicismus.

Évvel lépten nyomon találkozni. Ennek egyszerű oka persze az, hogy a protestánsok vannak többségben, befolyásukat pedig csakis a katolikusoktól kell féltetniök. A legnépszerűlenebb lény az igazi Janke előtt a római pápa. „No popery“ ép oly szent jelszava, mint „no monarchi“. — Ki hinné, hogy itt az egyesült államokban választásoknál a jelölt vallásával is törődnek?

Pedig nem egy könnyen lesz katolikus — köztársasági elnöké. Ezen intolerancia jellemzésére csak egy esetet akarok felemlíteni, mely városunkban történt. (Történik ez persze mindennap, mindenütt.)

Városunk tanácsa egy hivatalnokot választott. Az eredményt egy demokrata párti councilman döntötte el

a republicanus párti jelölt javára. A pártfegyelem ezen megsértésének motívuma pedig az volt, a minthogy az illető councilman palam et publice ki is nyilatkoztatta, hogy nem adhatja szavazatát a demokrata párt jelöltjére mert az katolikus, ő pedig olyan egyetlenek tagja, melynek alapszabályai szerint ő katolikusra nem adhatja szavazatát. (Ilyen egyet van itt bizony elég.) — Én, mint amolyan liberális, eszmékkel telt európai, csak lestem, hogy bunkózzák majd le ezt az urat az amerikai liberálismus, a „true americanism“ nevében. Dehogy bunkózták!

Igy burjánzik a vallási gyűlölködés még az ilyen liberális politikai világban is.

Ismeretes a hazai olvasó előtt, hogy a washingtoni congressus határozata folytán a chicagói kiállításnak vasárnapon zárva kellene lenni. E határozat szintén a közvélemény egy részének, az u. n. „szombatosok“ pressiója alatt jött létre. Csaki óriási pressió felejtette el a congressus al a szegény munkás jogos igényét, hogy ő is megtekinthesse a kiállítást. Ezt pedig anyagi kár nélkül, csak vasárnap teheti. A kiállítás rendezői azonban a harmadik héten már megnyitották a kiállítást és ennek folytán visszaadják az uniónak a, gondolom 2 és fél millió dollárnyi subventiót. A szombatosok most óriási zajt csapnak ezen istentelenség miatt.

Az állam fegyelme ki nem terjedhet minden apróságra, úgy hogy néha még állami aktusokban vagy okiratokban is találkozni vallási vonásokkal.

Láttam állami, hivatalos okiratokat, melyekben a datum így hangzik: „in the year of our Lord 1893.“ („urunknak 1893. évében“). Hogy Jézus Krisztusnak születése, mint elsőrangú történelmi fontosságú tény, kiindulási pontját képezze időszámításunknak, azt elfogadja mindenki, de az csak nem tagadható, hogy a fenti kitétel minden nem keresztény amerikai polgár vallásának „dogmájába ütközik.“

Társadalmi téren az egyház befolyása itt igen nagy.

És be kell vallani hogy e befolyás jótékony. A lelkeszek beszédeikben nem annyira a dogmákkal, mint inkább a morállal foglalkoznak. Nem igen látják meg rajtuk, hogy templomi prédikációk. A sajtó közli ezen beszédeket és evvel tiszteletét fejezi ki az egyház iránt, mely itten a templomból iskolát csinál. Ily szempontból kell megítélni azt a sok templomot, mely Amerika minden városában van. Hogy mennyi templomot építenek itten, annak jellemzésére elég lesz felemlítenem, hogy Clevelandban van magyar-kath. templom, magyar-reform. templom, tót templom, magyar-zsidó templom és még 200 nál több egyéb templom.—

Hogy most a „spiritus sanctus“, ról áttérek a „spiritus vini“-re, annak oka az, hogy az egyház Amerikában tiszteletre méltó buzgósággal és eréllyel küzd a mértéktelen szesz élvezet ellen az általános morál érdekében. A brandy és whiskey itten rettenetesen pusztít még a szép nem sorában is. Egyház és állam karöltve küzd e baj ellen. Vannak egyes államok, melyekben szeszest italt nem is szabad árulni.

Társadalmi téren ezen általános baj ellen az u. n. „temperance“ (mértékletesség) egyletek küzdenek. Ténykedésükben azonban több a comicum mint a tiszteletreméltó. Ilyen „temperance“ egyletek vannak mindenfelé; vannak külön vendéglők és kávéházak is. Tagjaik igazi fanatikusok. Buzgóságuk néha annyira megy, hogy behatolnak a családi szentély titkaiba és sok kellemetlenséget okoznak tolokodásukkal egészen tisztességes családoknak is. Hogy milyen komolyan veszik ezek a dolgot, annak bizonyítására egy esetet akarok felemlíteni, a mely a mi városunkban történt nem régen.

A helybeli mérnök egyet banquet-re készült.

A mulatságot rendező bizottság előterjesztette programját, a több között azt is, hogy a banqueten — szakítva az eddigi szokással, — bort és sört is lehessen inni (persze meghatározott mennyiségben). — Az egyet ezt a merész újítást meghotránkozással fogadta. A banquet el is maradt. (Mit szólnának ezek egy — bácskai banquethez!) —

E mozgalom ellen leginkább a németek küzdenek, a kik a sörért haláltmegvető hősiességgel harcolnak. Sör, torna és a dal terjeszti itten a német kulturát. Ők küzdenek itten a valiai liberalismus érdekében is, és az angol bigotteria terjedésének ők állják útját.

Az angol és a német nép alapítja meg Amerikában a german elem hegemoniáját és tekintetbe véve Europa jelenlegi viszonyait, kétségtelen dolog, hogy a jövő a germanoké.

Hogy mi következik ebből a pápai hatalom jövőjére és egyáltalában a jövőnek egyházpolitikájára nézve, azt döntsek el a politikusok.

Dr. Schreiber Lipót.

Felhívás és kérelem.

Hogy számban kevesen vagyunk: ki ne tudná ezt? És mégis e kis számunk dacára a mult században kétszáz ezernél többen — hogy mi okból, azt most ne kutassuk — szakadtak el tőlünk majd Bukovina, majd Moldva földjére és népei közé. Ezeket tehát ismét haza hozni: régi és forró vágya magyarnak. Már a negyvenes években, mikor a nemzeti öntudat hatalmasan felébredt, sürűn és lelkesen folyt ez ügyben a hírlapi czikkezés napirenden volt a tanácskozás; hogy hogyan lehetne az idegenbe szakadt testvereinket addig is a nemzet számára megmenteni, vagy jobban mondva eredeti magyar voltukban fentartani, míg majd lehetséges lesz őket ismét haza hozni. A nemzetnek e fontos ügy iránti lelkesedése különösen az elmúlt évtizedben érte tetőpontját, minek az lett az eredménye, hogy az 1883. évben Budapestről egy küldöttség ment Bukovinába az ott élő székely testvereinkhez, hogy belőlük néhány százat haza hozzon s ezzel az óhajtott és annyira sürgetett visszatelepítés nagy munkáját mintegy megnyissa. E küldöttség hozott is haza néhány száz családot. — Ezeket az Aldunára vitték és ott telepítették le. — Az Alduna kicsi lévén a nagy számnak, belőlük azután a következő 1884. év tavaszán 126 családot az aradmegyei hegyaljára Gyorokra hoztak azon czélból, hogy általuk az akkor még szépen virágzó hegyalja de különösen Gyorok, e szépen fejlődni kezdő magyar városka, úgy munkásokéban,

mint tézsgyökores magyar elemben gyarapodjék. E telepítés bővebb és részletesebb ismertetésétől ez alkalommal tartózkodunk, csak azt az egy ténnyt különösen kiemeljük, hogy a szóban forgó telepítés kizárólag a nemzet telepítése; mert a nemzet kívánta, hitte és hozta haza a hibásan csángóknak nevezett székelj testvéreket s így egy cseppet sem nagyitunk, ha kimondjuk, hogy e telepítéshez a nemzet becsülete van kötve.

Nem tételezhető fel tehát, hogy a nemzet, mely a szóban forgó telepítés iránt annyira lelkesedett s oly szép áldozatkészséget tanusított, most, mikor az ténynyé vált, iránta többé érdeklődéssel és jóakarattal ne viselkedjék.

S éppen ennek tudata bírta Györök község képviselőtestületét arra, hogy a kebeléből választott és alulirt bizottsága által telepeseknek egy igen fontos kulturális szükségletét, hogy ne mondjuk, többé már nem tűrhető hiányát, a nemzet tudomására hozza s annak kielégítésére, vagy jobban mondva megszüntetésére szükséges segélyt kérje.

Ha a phylloxera a hegyalját, de főképp Györököt tönkre nem teszi; nem apellálnánk többé a nemzet áldozatkészségére, de magunk is koldusként válván, telepesekintől sem sok telhetvén, vagyunk e jelen felhívásunkkal még egyszer a nemzet jobbjai és tehetősebbjei elé járulni és hazafiai szívvel esdve könyörögni, hogy alalmazásukkal segítsenek minket a hozzánk Bukovinnából telepített székeljyek számára megfelelő iskolát emelni, illetőleg létrehozni.

György székelj-telepeseink eredménynyel működhessenek, az idegenben szépen megörzött eredeti magyar voltukat, főleg nyelvüket itthon az őket körülvevő románság közepett el ne veszítsék: okvetetlen, külsőleg is imponáló és képzett tanító vezetés alatt álló iskolát kapjanak.

Telepüinknek ugyanis körülbelül 120 tanköteles és szép reményekre jogosított gyermeke van, kik, ha a telep hova előbb iskolát nem kap, sok oknál fogva tanítás és iskolai nevelés nélkül maradnak. Akarhatja-e ezt a telepítő nemzet . . . ?

Megvalljuk, azt szeretnők, hogy telepüink olyan iskola jöjjön létre, melynek homlokzatára majdan fényes betűkkel rairhassuk: „A magyar nemzet ajánléka a székelj testvéreinek”.

Igen, a magyar nemzet a d o m a n y a b o l akarunk telepeseknek iskolát felállítani!

A majdan alkalmazandó tanító javadalmazásáról többé-kevésbé a kincstár jóvoltából gondoskodva van már, csak az épület a hozzá tartozókkal hiányzik még. Van ugyan erre is kevés pénzünk, de ezen megfelelő iskolát és tanító lakot felépíteni nem lehet; hogy ezt tehesünk, vagy négy ezer forintot volna még szükségünk. Ezt a négy ezer forintot kérvjük még alalmazásnak a magyar nemzet től! De kérjük sürgősen, hogy sürgősen, tehát még az idén az iskolát felépíthessük.

Adjon tehát, ki mennyit bír, a legkisebb adományt is a legnagyobb hálával fogadjuk!

Adná a jó Isten, hogy büszkén mutathatnánk majd a felépített iskolára, mint olyanra, a melyet „a honn maradt testvér a haza érkezett testvéreinek” szeretetből a magyar név dicsőségére emelt.

Györök (Aradmegye), 1893. június 19. Pálya Mátyas, b. elnök., Kovács Ferencz, b. pénztárnok., Tabajdy Gyula, b. jegyző., Csák József és Molnár Lajos, bizottsági tagok.

Adományokat lapunk szerkesztőségére is elfogad, nyilvánosan nyugtáz és rendeltetésük helyére küldi.

Csantavéri vasut-ügy.

Már évek hosszú sora óta fáradoznak községünkben azon eszme megvalósításán,

hogy a csantavéri vasuti állomás a községgel egy vizinális vonal által összeköttesse.

Annak idején, mikor könnyű szerrel módunkban állt volna létesíteni azt, a minek keresztülvitele elé annyi sok mindenféle akadály van jelenleg gördítve, akkor polgáraink, különösen vagyonosabbjaink szükséglettségénél, közönbösségénél fogva hajótörést szenvedett az állam által proponált s községünket annyira előmozdító ajánlat.

Ez történt akkor, amidőn arról volt szó, hogy a budapest—zimony—belgrádi vonal közvetlen községünk mellett haladjon el. Polgáraink — habár érezték — nem akarták belátni vasuti állomásunk távolvoltának községünkre való káros hatásait, mert különben bármily anyagi áldozatok után is keresztülvitték volna, hogy a szabadka—zenta—becsei vonal községünket érintse.

Ilyen körülmények között valóban meglepő tehát az a mozgalom, amely mostanában indult meg községünkben, a főnnebb általam érintett vizinális vasut létesítése iránt

E mozgalom újabb átalakulásokra nyújt reményt, a melyek községünk fejlődésének kétségtelen jelei gyanánt tekinthetők, s a mely mozgalom érdemes reá, hogy azzal néhány szóval a nyilvánosság előtt is foglalkozzam. De kötelességemnek is tartom hozzászólni annál is inkább, mert egyesek önrdekeiket szem előtt tartva, különböző akadályokat gördítenek a kérdés sikeres megoldása elé.

Községünk minden egyes polgárának szívén kell viselni az ügyet s azt minden erejéből a megoldáshoz közelebb vinni, hogy az által megfelelő bizonyítékát nyújtsuk annak, hogy községünk jövőjének igaz érdekét önzetlen jóakarattal szívünkön hordozzuk. Nem szabad tétlenül maradnunk, figyelemre kell méltatnunk a mai követelményeket, mert csakis így gondoskodunk helyeseen, csakis ilyen körülmények mellett teszünk eléget állampolgári kötelességünknek. Ma már minden egyes polgárnak ép úgy, mint a községeknek tétlenül maradni nem szabad, mert kiszámíthatatlan következményekkel járó hanyatlás következne be.

Ragadjunk meg minden olyan eszmét, amelynek megvalósításával elősegíthetjük, megvethetjük községünk haladásának alapját. És épen a vasut-ügyben megindult mozgalom az, amelynek sikeres megoldásával községünk jövőjét, fejlődését, haladását biztosítjuk. Ennek a kérdésnek a megoldása oly kiváló fontossága s annyira elodázhatatlan, hogy ez elől községünknek bármily áldozatokba kerülne is, kitérnie nem szabad.

Ezt az eszmét támogatni kötelességben áll mindazoknak, a kiknek a lehetőség erre nézve kezükben van, de különösen érdekében áll és kötelessége gazdáinknak és kereskedőinknek, akiknek anyagi érdeke oly szorosan össze van ez eszme megvalósításával, de támogatása ezt legelső sorban a községi előjáróság és a képviselőtestület, hisz ezeknek egyedüli kötelességük a község fejlődésének, a polgárság jóvoltának előmozdítása.

Főlöllegesnek tartom hosszasanban foglalkozni annak a tárgyalásával, hogy a kérdésnek sikeres eldöntése községünkre mily és mennyi haszonnal járna, hogy iparunk és kereskedelmünk emelését mennyire előmozdítaná, mily kedvet adna a vállalkozásokra, mennyire emelné a mezőgazdasági beruházást és a gabna vételkedet.

Im közvetlenül állunk a községi tisztújítás és képviselőválasztás előtt. Szemeljük ki magunknak olyan jelölteket, akik községünk fejlődését, haladását annyira előmozdító eszme mellett fognak harcolni, válasszunk meg olyanokat, akiknek egyénisége elég garantiát nyújt arra nézve, hogy mint minden a község érdekét elő, mozdító eszmét úgy a vasut ügyet is pártolni fogják és annak sikeres megoldására közreműködnek; válasszunk olyan egyéneket, a kik sokkal önállóbbak, mintsem őket eltántoríthatnák egyesek akik önrde-

keiket felébe helyezik a község érdekeinek.

Mondjuk ki előbb, hogy vasutat akarunk építeni, s csak azután bucsajtkozzunk annak a részletezéséhez, hogy miként, mi módon akarjuk létesíteni azt, hogy melyik ajánlatot tartjuk legelőnyösebbnek. Ne hagyjuk magunkat a mozgalomtól eljjeszteni azok által, akik oly nagy öszszeggel (140—145 ezer frt) vélik kivitethetőnek a vasut létesítését, mert a héten is közzétezen forgó ajánlat, amelynek értelmében 100—105 ezer forint éppen elegendő lenne.

Csak akarnunk kell, s komoly törekvésünket bizonyára siker fogja koronázni, mert nekünk hitünk, reményünk erős van abban, hogy községünk kereskedői, iparosai, s értelmesebb gazdái örmimmel segítendik előre a vasut ügyben megindult mozgalmat, a mely mozgalom annak idején vármegyénkől és az államtól is kellő támogatásban fog részesülni.

Adja az ég, hogy e, községünk jövő fejlődésére nézve minden tekintetben jó és üdvös eszme mielőbb a megvalósulás stádiumába lépjen.

Klein Mátyas.

Szerkesztői izenetek.

Hapczi. Levelit szivesen látjuk ezután is.

H. J. Bpest. Sajnáljuk, a cikket sem így, sem úgy ki nem adhatjuk. —

K. M. Csantavér. Kérjük, ne tessék a papir mindkét oldalára írni. Üdvözlét!

A „Messze nézek” . . . stb. íróját kérjük jönné el a szerkesztőségbe valamelyik köznapon délután 4 óra tájt. —

Nyiltér.*)

A legjobb és legcélszerűségesebb
DIETETIKAI
 mely mint szereti által különbözően kedvelt és borral, oregon
 kal vagy növényi szőpökkel vegyítve kitűnő ital vegyü-
 let ad :
MATTONEFETE
DIETETIKAI
DIETETIKAI
 legjobb és legcélszerű-
SINANTY-KÖR
 olya a szomatik hűt és felfrisít égrádrant. A legjobb szer a
 mári hószéghétkészítő hatású ellen.

*) E rovat alatt közletekért nem vállal felelősséget a szerk.

Hirdetések.

Egyedül és biztos segély
 elvesztett vagy elyongult főforerőnd (Impo-
 tenzia) az új es. és kir. szabadalmazott ké-
 szülékkel. Ezre nem vehető, külsőleg, jót-
 állás mellett artalmatlan, kellemes az inger-
 lest kizáró gyógymód.
 Hirnevés tanárok elismerő okiratai és
 legmelegebb orvosi ajánlatok.
 Teljesen felgyógyultak hátairaikat az
 ezrei érdeklőlő ajánlják használatát.
 Postai szűkülés és csomagolás titok-
 tartó. Tartalom és szállító ki nem vehető.
DR. CARL ALTMANN
 Wien, VII. Mariahilferstrasse Nr. 70.
 Rópiratok kívánatra ingyen és bérmentve
 küldetnek.

ROTH FÜLÖP

műórás

ujjonnan berendezett órarakta

Zomborban.

Zrinyi-utca 186. számú házban.

24 óráig járó fali óra	2.50 krtól feljeb
8 napig " " "	4 fttól "
8 " " 1/4 órát ütő ingaóra	30 fttól "
8 " " ütőszer nélküli ingaóra	8 fttól "
40 óráig " ébrenztető óra	2.50 krtól "
Nikl remontoir zsebóra	4 fttól "
Ezüst " dupla fődélű	11 fttól "
Tulla " " "	18 " "
Uri arany remontoir óra dupla főéllal	40 fttól "
Női " " " " 10 " "	" " "
árusít.	

Van szerencsém továbbá a n. é. közönséget értesíteni, hogy a fenti árjegyzékben nem érintett, kitűnő svájci zseborák, bécsi ingaóra, nemkülömben németországi, francia, és amerikai szerkezetű ingaórák, nálam különféle alakokban és a legjutányosabb ár mellett kaphatók.

Javításokat, nem csak a fent nevezett órákon, hanem toronyórákon, valamint uradalmi épületeken, villákon és nyaralókon alkalmazott órákat is javítok, a javítás úgy az általam elárusított új órák jóvoltáért és pontosságukért mindenkor két évi jótállást vállalok.

A raktáron esetleg nem levő ártúzik, tetszés és nálam megtekinthető minta szerint megrendelhető.

Alulirt

műlovardája

a legközelebbi napokban megkezdí

ZOMBORBAN látványos előadásait.

Enders József
igazgató.

Eredeti párizsi

gummi és hal-holyag a legkitűnőbb és fölülmulhatlan minőségben tuczatoként 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 és 8 forint. A szállítás pontosan és titoktartás mellett eszközölteik e szakmában az első és legjobb hírnévben álló cég által. Legszebb és legelőzékenyebb szolgáltatás, és végre kimerítő árjegyzék, mely zárt borítékban küldetük szét.

REIF J. specialista által

BÉCSBEN, IV. Margarethenstrasse 7.

Egészselyem, mintázott

Foulárdokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 85 krtól 9 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krig szállít — sima, kockás, csikos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240 féle disposition és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára** Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svajczba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

A

világ legjobb söre

Valódi pilzeni és valódi müncheni

(Bürgerbräu) sört

küld szét üvegekben

Strassniczky B.

cs. és kir. szabadalmazott sórnagy-

kereskedése

Bécs-Oberdöbling.

Vonzó szövetminták magánfelek számára ingyen és bérmentve.

Még eddig soha nem látott gazdag tartalmú **mintakönyvek** szabók számára megfelelő bélyeggel.

Nem adok **árleengedést** 2 1/2 vagy 3 1/2 forintjával méterenként **sem ajándékokat** a szabóknak, a mint az a versenyeknél az utóbbiak megterhelésével történni szokott, nekem csak **állandó** és **megszabott árain** vannak, hogy minden **magánfél jól és olcsón** vásárolhasson. A miért is **csupán** az én **könyveimet** kérem felhasználni.

Ugy szintén ovatossá teszek,

az öltözék kelmeknek

kettős árakedvezmény levelek tekintetében.

Peruvier és Dosking a magas **Clerus** számára, előírás szerinti szövetek a cs. és kir. **tisztviselői egyenruhákra**, továbbá a **rokkantak, tűzoltók, tornázók egyenruhájára, posztókat, billárd és más játékosztalokra, kocsiátvonatokat**, egyéb szöveteket **vadászruhák, mosószövetek utazó-plaideket** 4—14 frtig stb.

A ki értékes, **becsületos** és **tartós** valamint **tiszta gyapot szöveteket**, és nem **olcsó rongyokat**, a melyek nem érdemesek a **szabómunkára** akar venni, forduljon

Stikarovsky Jánoshoz Brűnnben

(das Manchester Österreichs).

Legnagyobb gyári posztók raktára 1/2 millió forint értékben.

Gyáram **nagysága** és **előállítóképességének** feltüntetésére csak azt hozom fel, hogy az én **üzletem Európa legnagyobb posztó kivitelét**, továbbá **kamgarn** és **szabófelszerelés**, a nagy **könyvkötészeihez** szükségeseket az én saját céljaimra egyesít. Minden fenebb megemlítették bizonyítékául felhívom a **nagyérdemű közönséget** alkalomadtán **árucaarnokom nagyszerűségének** megtekintésére melyben 150 ember nyer foglalkozást.

A szállítást csak utánvétellel eszközölöm!

Levelezőim vannak, a német, cseh, magyar, lengyel, olasz francia és angol nyelvben.

Ügyes ügynökök

akik törvényesen engedélyezett sorsjegyeknek részletfizetésekre való eladásával foglalkozni akarnak. nagy jutalékot és, ha hasznavehetők, fix fizetést is kapnak. — Ajánlatok a

„Magyar Mercur“

bankosztályába küldendők Bndapestre
IV. Hatvani-utca 15. sz.

A t. cz. gazda-közönség figyelmébe ajánljuk
szeszgyári, hizlaló-istállóinkban termelt légen szárított
természetes istálló-trágyát
mint a legolcsóbb, legbiztosabb és a legrégebb
TRÁGYA-ANYAGOT,
mely nálunk akár tűzegekben (tégla nagyságu darabokban), akár zuzott állapotban, bármily mennyiségben kapható.
Árjegyzékkel és mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálunk.
Megrendeléseket haladék nélkül, pontosan teljesítünk.

NEUMAN TESTVÉREK ARADON,
szesz- és sajtolt élesztő gyár, szeszfinomító- és gőzmalow.

szobapalló-fénylakk
szinezett

lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatti használatassanak, mivel a kellemtelen szag és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfestékek és a olajlakkok sajáta, elkerültek. Emellett a használat olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különbözteni:

szobapalló-fénylakk, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olajfesték fedi be a pallót a egy-uttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmasz. ható régi vagy új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolásit stb; van azután

tiszta fénylakk (szinezetlen)
új pallóra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre és olajfestékekkel már beázott egészen új pallókra való
Csak fényt ad, ennél fogva nem fedi el a fannarát.

Postacsomag, körülbelül 25 négyzet méter (két közepességű szobára való) 5 Ft 90 kr vagy 9 és fél márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol rakatárak vannak, ide küldendők. Minamutatók és prospektusok ingyen és bementve küldenek. A bevásárlásnál jól vigyázzni a cizgére s a gyári jegyre, mivel ezek a több mint 1850 éve létező gyártmányt sokféle utánozzák és hamisítják, s sokkal rosszabb, s egyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferencz,
a valódi szobapalló-fénylakk felhaladó, a és egyedült gyártója.

Prága, K. Berlin. Zürich.
Rakatárak: Bécs: Jos. Voigt és társa „Schwarz Hund“, — Bndapest: M. Weininger, F. Neruda. — Zomborban: a nagyobb fűszerkereskedésekben.
Túanzatóktól a nagy közönség olvastik!

Christoph Ferencz SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

10 ml. = 1 k.
1 Ft 50 kr.
Szegélyen Nem ragad

Garancia dívegekben ezen felül a cizóléval és védjeggyel.

szobapalló-fénylakk szarado

Elismert legtisztább alkalikus

KRONDORFI SAVANYUVIZ

ASZTALI- ÉS

GYÓGY-VIZ

orvosi tekintélyek tapasztalára szerint kiváló gyógyhatással bir köhögés és rekedtségnél, tüdő-, gyomor- és hólyag-hurutnál

BORRAL VEGETITVE FELSÉGES ITAL.

Kapható Zomborban minden fűszerkereskedésben.

Magyarországi főraktár:

Bauer Lajos és testvére Bndapest, Arany János-utca 9. sz.

Alulirottak a n. é. közönség becses figyelmében ajánlják ujonan felszerelt

könyvnyomdájukat

mely Junius hó 20-ika óta, főutca (Sztójkovits féle házban) helyezettett át.

Zombor 1893. Junius hóban.

Bruck és Schleifer